

BISERIC'A si SCOL'A.

Fóia bisericesca, scolastica, literaria si economica.

Ese o data in septemana: Duminec'a.

Pretulu abonamentului:		Pretulu insertiunilor:	Corespondintiele se se adreseze Redactiune dela „BISERIC'A si SCOL'A“ in Aradu, la institutul pedagogicu-teologicu, era banii la secretariatulu consistoriului romanu ortodoxu din Aradu.
Pentru Austro-Ungari'a pe anu . . .	5 fl. — cr.	Pentru publicatiunile de trei ori ce contienn	
„ „ „ „ 1/2 anu . . .	2 „ 50 „	cam 150 cuvinte 3 fl., pana la 200 cuvinte	
Pentru Romani'a si strainetate pe anu . . .	7 „ — „	4 fl. si mai sus 5 fl. v. a.	
„ „ „ „ 1/2 „ . . .	3 „ 50 „		

Diferintiele doctrinare intre biseric'a gr. catholica (unita) si biseric'a ortodoxa orientala.

(Fine).

In timpul din urma, gr. catholicii (uniti) au facutu in invetiamentulu bisericeii lor o schimbare radicala in formu si esintia, incatu, in realitate, ei nu mai sunt uniti, ci papali (papisti) in tota puterea cuventului. Dogmele de mai nainte le-au adausu cu altele noue, precum: dogm'a despre conceptiunea nemaculata (zemislirea neprihanita) a fetiorei Mariei, si dogm'a infalibilitatii Papei. Consecinti'a celei d'antain este indumnezeirea santei fetiore, er cea de a dou'a, nimicesce dogm'a despre guvernarea bisericeii prin s. spiritulu, pre cuventulu ca pap'a e siefulu infalibilu alu bisericeii. In contra acestei dogme noue s'au ridicatu proteste grave din partea catholiciloru adeverati, care au terminatu cu o noua scisiune in biseric'a papala, cu formarea bisericeii catholiciloru vechi, ce nu recunosc dogm'a infalibilitatii.

Teologii gr. catholici, mai papali decatu chiar papalii, primira, si episcopii promulgara fora intardiare nou'a dogma formata de conciliulu din Vaticanu. Decisiunea sinodului din Alba Iulia, pentru a nu se constringe biseric'a unita la alte puncte decatu cele patru, remase nula, pentru ca „Episcopii sunt datori se accepte constitutiunile papali atatu dogmatice, catu si disciplinare, pentru ca ei sunt supusii Sumului Pontifice, Vicariulu lui Cristosu pre pamentu, capulu a tota biseric'a, parintele si invetiatoriulu tuturoru crestiniloru.“¹⁾ Astfelu invetia biseric'a gr. catholica romana in dilele nostre! Ea a denaturatu intomai ca biseric'a papala constitutiunea bisericeii lui Christosu. Episcopii gr. catholici sunt numai vicari ai Pontificelui de Roma, si ca atari ei nu esercita potestatea sacardotului de dreptu divin, in puterea hirotoniei lor, ci numai prin delegatiunea Papei. „Papa nu are numai rangulu celu d'antain intre toti muritorii, intre toti episcopii si imperatii, ci densulu are inca si puterea cea mai inalta prestetota biseric'a

si lui sunt subordinati toti episcopii... Poterea lor (a episcopiloru) in guvernarea bisericeii este tiernurita, adeca ei nu-si potu deprinde puterea ce o-au, decatu numai cu capulu si sub capulu lor celu supremu, sub papa, fiindu ca dupa institutiunea divina singuru papei i com-pato suprem'a potestate de guvernare.“¹⁾

Trecundu dela dogme la disciplin'a bisericeii, aici intimpinamu cu putiene esceptiuni rituale, disciplin'a bisericeii romano-catholice. Intielegemu uniunea facuta cu biseric'a Romei in punctele dogmatice, dar nu intielegemu cuventulu pentru care biseric'a gr. catholica a lapadatu din invetiamentulu seu disciplin'a bisericeii orientale? Asia d. e. in sacramentulu (tain'a) pocaintiei, ea deosebesce patru parti ca si papali: parerea de reu (contritiunea) marturisirea, satisfactiunea (suferirea voluntaria a pedepsei temporale) si absolutiunea seu deslegarea; pe candu biseric'a orientala deosebesce numai doue parti: marturisirea penitentelui si deslegarea din partea preotului. O erore grava comite biseric'a gr. catholica in invetiamentulu asupra sacramentulu pocaintiei cu teori'a despre indulgentie. „Indulgenti'a, in sensulu bisericeii catolice, este lasarea pedepselor temporali, pre care are inca omulu dupa iertarea culpei pecatului, se le suferu seu in vieti'a presenta, seu in cea venitoare (in purgatoriu) etc.“ Poterea de a da indulgentie o are in lini'a prima Papa, er episcopii numai in lini'a a dou'a si in mesura mica.

Daca sta in puterea Papei a libera sufletele celor morti de pedepsele temporali, atunci cum pote susta alaturea cu doctrin'a acest'a, doctrin'a despre purgatoriu? Biseric'a unita cu cea catholica marturisesce ca: „Purgatoriulu este loculu seu statulu acela in care sufletele acelor omeni, cari au moritu in statulu justitiei, insan'au facutu destulu pentru peccatele comise, au se suferu pedepse temporali, pana ce se vor afla demne de fericirea ceriului.“ Cum pote fi Papa atatu de neumanu, incatu potendu se

¹⁾ Elia crestinu de Dr. I. Ratin. Blasiu. 1873. pag. 83.

¹⁾ Principii gen. sen fond. ale rel. crestine de Dr. I. Ratin, Blasiu 1872.

elibere sufletele ce suferu în purgatoriu, elu le lasa acolo ca se suferă, și așa dicându-le tortură? Éta că biserică gr. catolică, urmându inovatiunile arbitrară a le papalității, a ajuns, nu numai a se departă totu mai tare de biserică română ortodoxă, de la carea s'a ruptu, ci ea se contradice însăși cu învetiamentulu său.

Nu mai putinea abatere face biserică unită dela biserică noastră, chiar și în privință morală creștină. În biserică romano-catolică s'a strecuratu în evulu mediu doctrină pelagianismului, unu eresu combatutu de biserică primitivă, și impusu bisericii catolice prin viclesugurile teologilor jesiuiti, între cari esceleza jesiuitulu spaniolu Ludovicu Molina, reputatu prin operă sa: „Liberi arbitrii cum gratiae donis concordia.” Morală acestor parinti e cunoscută sub numele de morală casuistilor, cari au subminat din fundamentu principiile adevăratei morale creștine. Ei inventară felu de felu de distincțiuni subtile și restricțiuni mentale pentru a retaci conștiințele și a scușă la ocaziune până și abaterile celea mai mari. Doctrină casuistilor la începutu fû condamnată de papalitate, dar în celea din urmă, reasumată în teologie episcopului Alfonsu Maria de Liguori, mai înainte avocat în Neapole, ea fu aprobată, și astăzi se propagă cu multu devotamentu de totă biserică papală și celea unite cu densă. Pentru ca lectorulu se-si pōta face întipuire de morală casuistilor vom cită numai unu exemplu: Ōre datoriu e se restituă daună acelu, care din eroră făcū daună unu, precându elu vōi se facă acea daună altu, de exemplu dacă cineva aprinde casă amiculu său A. cugetându că este a inamiculu său B.? Nu, răspunde casuistulu. Și pentru ce? Pentru că elu n'a avutu intențiunea se aprindă casă ce a aprins-o în realitate. ¹⁾

Astfelu e morală ce se învetia în seminariile gr. catolice și se propagă în biserică unită cu biserică Romei! Nu ne miramu de teologii romani, osânditi a învetiă teologie cu romano-catolicii, dar trebuie se ne prindă mirarea, cându și teologii din Blasiu urmareșcu principiile și morală casuistilor, cea ce făcu ei ex professo, pentru a nu vetemă santă uniune!

Multe am avé de vorbitu asupra inovatiunilor introduse de biserică Romei în doctrină revelată de Iisus Christos, și predicată de sântii apostoli, însă scopulu nostru nu a fostu și nu este de a face polemii teologice la acestu locu, ci a arată cetitorilor nostri, cu deosebire preotilor, ce diferință mare e între noi și uniți în învetiamentulu dogmaticu, moralu chiar și în disciplină biserice. Cu acestă ni-am făcutu detoriă, și, terminându, pentru pozițiunea bisericii ortodoxe aducemu aminte preotilor nostri cuvintele sântulu apostolu Pavelu: „*Ci macar și noi sêu angeru din ceriu de va predică vōia alta evanghelie afora de cea ce noi am predicatu anatema se fie.*” ²⁾ V. m

Alimentele omului.

În organismulu omenescu se petrecu, ca în toate organismele vietuitoare, neconținutu, schimbări materiale, care formăză vietă. Spre susținerea vieții însă e neapărată de lipsă, a introduce substanție în trupulu nostru, care suplînescu materiile pierdute prin procesele vitale. Aceste substanție le numim alimente; introducându-le în corpul ele suferu în stomacu, ca și în totu tractulu digestiv, schimbări, care le facu apte de a fi absorbite de sânge și duse în toate partile trupului, spre a conservă integritatea organelor.

În renderile următoare vom cercă a descrie, în scurtu, alimentele cele mai usitate, arătându însușirile lor mai remarcabile, modulu întrebunțării, gradulu digestibilității și a valorii nutritive, după rezultate științifice.

Înainte de a tractă însă temă acestă propusă, vom face o revistă fugitivă asupra regnelor naturii, spre a ne lămurî, în privință a originii nutrimentulu nostru. —

Natură organică, adică animalele și vegetalele ne dăruescu alimente cu îmbelsugare; natură anorganică contribuie cu multu mai puțin la alimentația noastră.

Dintre animalele sugătoare, ne provedu rumegătorii domestici cu unu alimentu foarte importantu, adică cu carnea lor. Boulu, vacă, vitelulu, oaia, capra, berbecelul și mielulu sunt cei mai importanți. Cu berbeci și miei se nutrescu precum scimu, regiuni întregi. Pe lângă carne, mai întrebunțăm și alte organe a le vitelor, precum: creierii, renunchi, plumanele, intestinale, urechile, picioarele, oșele, grăsimea, neconsiderându laptele cu derivatele sale, brânza, cașul, untulu etc.

În anumite țări sêu în împrejurări extraordinare d. e. în timpuri de foamete, de război, omulu se mai servește de alte animale sugătoare, dreptu alimentu.

Asia manacă Grîndezii și alți locuitori polari urși de ghiță, câni marini; la Malai, calulu marin și bucată foarte căutată. Dăra și Europeanii se îndestulescu în casuri de lipsă cu carne de pisică, de șoarece, ba chiar de ciotiani, și de câni, precum scimu din timpul asediului Parisului. Italianii manacă animalele aceste și fără lipsă ca și arabii, abisinii, tungusii, negrii s. a. Însuși omulu se servește canibalilor dreptu alimentu; se dice că ei preferă palmele și talpele omului, dăra și inimă, ficatul și limbile place. În evulu mediu și în războiulu de 30 de ani mâncău Scotii și Germanii omeni. Louis XI. din Franța bea sânge de copil; poporul parizianu a mâncatu pe mare sialulu d'Ancre și poporul din Haag inimă lui de Witt.

Rumegătorii selbatici precum cerbul, caprioră, capri selbatică s. a. ne dau alimente bune.

Dintre pachydermi, porculu e celu mai pretios; el e lesne de ținutu și de nutritu, dă multă carne și usoră. Carnea se pōte găti în multe feluri și se conservă usor.

Solipezii, adică caii, magarii dau foarte puțin aliment. Carnea de cal se consumă în Germania, Franța și Austria, însă nu este de recomandatu, fiindu foarte anevoie de mestecat și de mistuit; la gustu e gretosă și produce indigestiuni.

Se mai consumă și unii rangeri, precum iepurii și diferitele sale varietăți, blându și selbaticu.

Paserile ne dau, pe lângă carne, unu alimentu foarte nutritiv și ușor de mistuit, adică ouale. Ele provin în deosebire de găini, dăra și de rație, găscă, fasani etc.

Romanii vechi mâncău cu plăcere ouale de pănă.

În Paris se consumă pe an peste 200 milioane ouă și în Londra peste 400 milioane. Ficatul gras și găscă, rația sêu găina e pentru mulți o friandisă chiar și ca pentru Asiatii renumitele cuiburi de pasere, indiane. Aceste le facu unu felu de rendunele pe Philippine, Iava și al insule a arhipelului indianu, dintr-o substanță gelatinosă din gusă.

¹⁾ Etica Creștină de Dr. I. Ratiu. ²⁾ Galateni I. 8.

Precum povestesc Trécule, ele se cauta in orientu forte, cu deosebi de catra barbat, atribuindu-le influentia bine facătoare asupra fortiei barbatesci.

Reptilele ne dau putiene alimente si aceste nu sunt considerabile. Se consuma pulpele de brósca, carnea si ouale de la nesce broaste tiestóse.

Cu multu mai considerabili sunt pescii, din ei mancamu tare multe soiuri; pastravi, somni, crapi, engile, hirinci s. m. a. Icrele, de si au mai putiena insemnatate, totusi trebue insemnate.

Dintre crustacee, e raculu fluvialu bucata placuta; in tieri, aprópe de mare, si raculu marinu.

Dintre moluschi, consumamu melciulu campestru, stridiile si alti moluschi marini.

Insectele, nu ne dau decâtú mierea albinei. Alte insecte, care se consuma precum gandaci, locuste etc. le putemu cu dreptu cuventu omite.

Intre alimentele vegetale, cerealele sunt cele mai importante; ele provedu tóte clasele poporului tóte tierile pamentului cu faina, cu „panea de tóte dilele.“

Gráulu, secar'a si porumbulu sunt cele mai obicinuite; orezulu, orzulu, si ovesulu au o insemnatate mai secundara. Cu cartofi si alte radacini amilóse se nutrescu milióne de ómeni. Fasolea, linteá si mazerea sunt alimente fórté nutritore. Dintre legumi avemu de insemnatu, morcovi, napi ceapa usturoiu, diferitele salate, coluri, spinaturi, asperguri etc. Fructele inca sunt de-o importantia considerabila; tóte clasele poporului intrebuintiaza diferitele soiuri de pome desi n'au valóre nutritiva insemnata. In sfersitu mai numimu buretii, ciupercele, trufele etc. alimente fórté slabe, precum vom aretá in decursulu acestui micu studiu.

Carnea e pentru conservarea sanatatii si prosperare omului, in climatele nóstre unu alimentu escelentu.

In combinatie potrivita cu substantie vegetale ea are se fie fundamentulu nutritiei pentru tóte clasele poporului. Calitatile ei particulare, adeca bunatatea, valóre nutritiva, gradulu digestibilitatii etc. sunt diferite. Ele aterna de la nutretiu si in fine dela gatirea canurilor.

Cátu pentru soi, esperinti'a ne invetia, cá carnea animalelor sugatóre si a paserilor e in genere mai usioru de mistuitu ca cea a pestiloru, amfibiiloru etc. Cea a vite-loru, bovine e mai nutritiva, decâtú a rimatoriloru, oiloru si capreloru. Cu privire la etate, e in genere de preferatu carnea prospata de animale mai tenere. Carnea de vitielu, de mielul si de purcelu e mai móle, mai delicata si mai lesne de mistuitu ca cea a animaleloru mai in versta. Si carnea puiloru e mai móle, ca cea a gainiloru in sa nu e asia de nutritiva, ba adeseori si mai anevoe de mistuitu. Animale prea tenere, au putiena valóre pentru alimentatie.

Carnea loru e apatósá si contine substantie plastice prea putiene. Cauta dara se nu se taie vitiei, care n'au celu putieniu greutatea de 25—28 chilograme, si purcei in etate mai mica decâtú patru septemani. Carnea viteloru bovine e mai usioru digestibila ca cea de porcu. Caus'a e cá carnea de porcu contine fórté multa grasime; in privinti'a acést'a numai carnea de pesce o intrece. Grasimea o face greu mistuibila, d'aceea e consultu a combiná carnea de porcu cu alte substantie care inlesnescu mistuirea séu care paraliseza efectulu grasimei.

O carne buna, sanatósá, de la animale cu sange caldu, se aiba o colóre frumósá rosie, se fie fara mirosu, fara pete decolorate, de o consistentia dura si fara stratu murdaru pe surfatia. Carnea animaleloru selbatece e de o colóre mai inchisa rosie, are mirosu mai penetrantu si e mai plastica ca cea a animaleloru domestice.

Chinuirea viteloru pe timpulu transportului si munc'a grea inaintea mortii are influentia stricatiósá asupra carnei. De aceea se se odichnésca animalulu vr'o di doua, inaintea taierei. Chiar si modulu taierei are influentia fórté mare

asupra calitatii carnuriloru. Modulu obicinuitu la noi, adeca scurgendu d'odata totu sangele din vita, seracesce carnea de multe suciri esentiale, o face mai uscata si prin urmare mai putieniu nutritóre. Taindu vitele in sa dupa metodulu englezu, adeca impungendu-le in peptu si insufilandu-le repede unu torentu puternicu de aeru, si-conserva carnea tóte sucurile. Modulu acést'a a taierei nu e asia de chinuitoriu, ca celu la noi obicinuitu.

Carne de animale bolnave e in totu casulu neadmisibila. Chiar otravitóre e carnea animaleloru, mórté de morbi epidemici.

In starea sa cruda, carnea nu se consuma decâtú fórté arare ori, si cu dreptu cuventu; odata nu e asia gustósá ca cea gatita si adese contine parasiti fórté periculosi sanatatii ba chiar vietii omului, precumu trichinele, panglica (taenia) mazerica, (carnea spurcata) si multi altii a caroru descriere forméza unu, capitolu insemnatu in igien'a publica si privata. Esperimente, facute anume spre scopulu acést'a, au probatu, cá caldur'a de 100° C. ucide partea cea mai mare din acesti inimi — parte microscopici ai omului.

Spre gatirea carnuriloru avemu doua moduri obicinuite si mai insemnate: frigerea si ferberea frigendu-o, albuminulu de pe surfati'a carnei coagula si forméza unu stratu impermeabilu, care impedeza esirea sucului. Carnea si-conserva tóte calitatile nutritóre si devine asia alimentu fórté pretinuitu. Metodulu celu mai bunu de frigere e in frigare, mai putieniu recomandabilu pe grataru, si si mai putieniu in soba. — Gatirea prin ferbere difera dupa scopulu care voimu a-lu ajunge. Séu voimu o zama buna séu carne fértá buna. Amendoue nu le putemu obtienea din una si aceeaasi cantitate de carne. Spre obtinerea unei zame bune, carnea trebue pusa in apa rece si inferbentata la focu linu. Prin procederea acést'a substantiele nutritoare din carne, trecu in apa, care se preface in zama (bouillon). Cu câtú e bucat'a de carne mai mica, si cu câtú se inferbinta ap'a mai incetu, cu atâtú mai buna se face zam'a si cu atâtú si-perde carnea din valóre sa nutritiva, devenindu in sfersitu uscata, fara gustu si fórté greu mistuibila. Voindu in sa a obtienea carne fértá buna, e necesaru, a pune carnea in apa clocotinda si a intretienea temperatur'a acést'a timpu potrivit. Si acum coagula albuminulu din stratele esterióre, impede-candu esirea sucului. Carnea si-conserva tóta valóre sa nutritiva, ferbendu-se interiorulu in propriulu ei suc.

Carnatii trebue facuti din carne buna, sanatósá si própseta. Cu deosebi ficatetele se se supuie inaintea intrebuintarii, unei revisii scrupulóse, fiindu adese bolnave. Umplatur'a carnatiloru se fie consistenta si fértá bine. Matiele subtiri sunt de preferatu celoru gróse, uscandu-se carnatii asia mai lesne si impedeanduse formarea unei substantie enigmatice, dezastróse, asia numitei „otrave de carnati“ (Wurstgift), care póte deveni fórté periculósá chiar pentru vietii omului. S'a observatu adese ori dupa consumare de carnati statuti séu facuti din carne nesanatósá imbolnaviri cu simptome alarmatóre, ba chiar casuri de mórté. De aceea e consultu a nu consumá carnati, a caroru origine nu ne e cunoscuta.

Dintre intestinele animaleloru se consuma ficatulu, plumanile, splin'a, ranunchii, crerii si meduv'a spinarei. Tóte aceste nu sunt asia nutritóre si digestibile ca carnea. Ficatulu grasu de gaste indopate — o friandisa pentru jidani, dar si pentru multi crestini — recere gatitu câtú de bine, stomacu mai bunu si mai puternicu, ca ficatulu de comunu obicinuitu. Se pricepe de sine, cá si intestinele, au se fie própsete ca se nu devina stricatiósé.

Sangele e alimentu fórté slabu si anevoe de mistuitu. Carnea de pesce nu e asia buna si nutritóre ca cea de animale sugatóre. Pescii din ape cu cursu repede, sunt mai buni, ca cei din ape statatóre séu cu cursu lentu.

Ouale sunt fórté nutritóre. Crude séu ferte moi, le mistue si stomacuri mai slabe, fara greutate; vertóse sunt greu la mistuire. Galbinisiulu e mai digestibilu si mai nu-

ritoru decâtu albusiulu. Consumate in cantitati prea mari, producun ingreunari de stomacu si strica somnulu.

Branz'a e alimentu foarte bunu, in sa nu pentru fieste-cine. Numai ómenii sanatosi, activi, cari umbla multu si lucréza la aeru liberu o potu mistui bine. Branz'a domoala e mai buna ca cea iute, si cea grasa mai buna ca cea slaba. Toti, cari patimescu de stomacu, morbi de piele, reumatisme etc. se nu manance branza.

Panea e alimentu foarte importantu si tuturoru necesaru. Digestibilitatea si valórea ei nutritiva, aterna de la calitatea fainei si de la modulu coacerii. Fain'a éra-si are diferite insusiri dupa calitatea cerealeloru si dupa modulu macinarii. O faina buna se aiba o colóre egala alba-galbinie, fara pete; se fie uscata si fora mirosu; se se simta intre degete domolu, strinsa in pumnu se se formeze usioru, luata intre dinti se nu scartiee si se aiba gustu cam dulce si placutu. Fain'a stricata mirósa, are gustu acriu si contine parti alterate, compacte si mucedité. — Taciunele, neghin'a si alte plante, crescute intre grane si macinate cu densele modifica calitatea fainei in detrimentulu consumatoriloru. Multe din aceste plante sunt otrave, forte stricatióse. Fain'a, fabricata din grane, amestecate cu taciune, nu este nici odata de o colóre alba, ci alba-cafenie, si de odóre specifica a parasitului. Panea, fabricata din asemenea faina are unu coloritu putienu venetu si mantine odórea si gustulu specificu a taciunelui. Astfelu de pane, consumata timpu mai indelungatu, e caus'a unui morbu infri-cosiatu, a ergotismului, care a ucisu popolatiuni intregi.

Panea buna si sanatósa, se fie bine cópta, cójea se fie lucie, de o colóre cafenie, gustuosa; nu arsa, négra si amara; se nu fie spatiu golu intre cóje si mediu. Mediulu se fie elasticu, gaunosu, se nu se lipésca intre degete, se n'aiba parti necópte, trande, séu globurele de faina. Mirosulu si gustulu panei se fie placutu, nu acru séu dóra muceditu, séu a faina stricata.

Panea prea próspata calda, nu e sanatósa, ea causéza lesne indigestiuni, colica, somnu reu etc. Se nu se consume mai curendu decâtu 15—20 de ore, dupa ce a esitu din cuptoriu.

Care pane e mai buna, cea de gráu séu cea de secara; cea alba, séu cea négra? Indata vom vedé, cá tóte sunt bune, numai intrebuintiata fiecare la locul ei. Panea de secara e mai négra, mai umeda, dar si mai gustuósa ca cea de gráu, ea se usca cu multu mai incetu, prin urmare se conserva mai bine. Cu cátu e mai négra, cu cátu contine taritie mai multe, cu atátu e mai nutritóre, dara si mai greu digestibila. Panea de secara e dara pentru ómeni, care se ocupa multu de lucru trupescu, cari facu multa comotie in aeru liberu, cari sunt sanatosi. Panea de gráu e mai putienu nutritóre, dara mai usioru de mistuitu, de acea e apta pentru copii, pentru tóte persónele slabe, pentru bolnavi, convalescenti, betrani si pentru toti cari siedu multu. Panea muceda nu e buna de mancatu, ba póte deveni chiar otravitóre. Spre a ferí de mucediéla e consultu a sará aluatulu bine si a o tiené la locu uscatu si bine aeritu.

Obiceiulu de a adaogi aluatului de pane, cartofi, faina de fasole etc. e de condamnatu, micsiorandu prin astfelu de procedere valórea nutritiva a panei si stricandu gustulu ei celu bunu.

Panea de ovesu, e de o colóre inchisa, negritiósa, uscata si sfarimósa, — alimentu foarte nesanatosu si reu. Totu asia de rea e panea de cartofi.

Mamalig'a e alimentu multu mai slabu ca panea. Nutrirea esclusiva cu mamaliga e o directa impiedecare a desvoltarei favorabile a poporului. Dupa profesorulu Felix, insuficiéntia alimentatiunei exclusive cu porumbu se manifesta prin lips'a fortiei musculare si a resistentiei in contra morbiloru, prin durat'a de mijlocu a vietii mai scurta, prin morbi fisici (pellagra) si chiar prin mic'a energie morala.

Totu dupa autorulu citatu porumbulu póte degenera prin crestérea verdetiului (Sporisporium maydis) in launtru si pe surfati'a graneloru.

Alteratiunea acést'a se observa mai alesu dupa recolta, insuficienta a aniloru umedi si dupa reu'a conservare a porumbului umedu. In Romani'a s'a observatu adeseori imbolnaviri cronice de unu morbu foarte primejdiosu numitu pellagra (perjóla, jupuiala) ca urmare a nutritiei esclusive cu mamaliga.

Cartofii i-a descrisu pentru prim'a óra negustoriulu de slavi John Hawkins la anulu 1565; elu i-a adunatu in Santa Fé da Bogota si i-a datu matrosiloru sei. In anulu 1574. i-a adusu capitanulu de nae Franciscu Drake in Europa. Cartofii, ca atari, sunt alimentu putienu nutritoriu. In combinatie cu alte alimente mai nutritóre, precum cu carne, oue, branzeturi etc. sunt totusi foarte recomandatu.

Leguminósele, adeca fasolea, lintea, mazerea si bobulu sunt din punctu de vedere igienicu bune si foarte nutritóre. Cultivarea loru trebuie recomandata din tóte puterile. Inse de a le face mai apte pentru mistuire, trebuie pusé inainte de fertu, vre-o câteva óre in apa de riu.

Morcovii, napii, guliile, curechiulu si spirnatulu sunt alimente minunate, in sa trebuie gatite bine si consumate in combinatie cu alte alimente mai substantiale.

Crastavetii sunt in deobste anevoe mistuibili; din caus'a acést'a trebuie consumati cu precautie. Murati sunt mai buni ca facuti salata. In timpuri epidemice, cu deosebi de colera, disenterie si tifos sunt absolutu neadmisibili; asisderea in regiuni unde graséza friguri intermitente.

Despre salata ne spunu autorii grecesei si romani cá produce somnu bunu si linistitu. Intr'adeveru ea e recortore, nici de cátu stricatiósa, in sa valóre nutritiva n'are.

Ridichea recere spre mistuire stomacu bunu, multu plimbare in aeru liberu si adaogire de sare, pane si oue. Sub astfelu de conditii e mijlocu escelentu pentru favorizarea puterei digestive a organeloru.

Poamele din climatele nóstre nu nutrescu mai delocu dar sunt escelente pentru inlesnirea mistuirei si recortorecu in modu foarte placutu. Spre ilustrarea asertiunei anta inseramua aici, dupa Fresenius, cantitatiile unor póme care sunt necesare a inlocui, cu privintia la valórea nutritiva, unu ou de 45 grame: 550 grame de cirese séu 690 gr. de struguri séu 970 gr. de fragi séu 1260 gr. de mere séu 2000 gr. de pere.

Persóne bolnave si cu stomacu slabu se nu mananca pómele decatu ferte; cei cu stomacu bunu le potu manca si crude. Toti in sa se se retiena a bea dupa póme apa lapte séu bere; vinu si tóte beuturile alcoolice mai tari nu strica. In timpuri de colera séu disenterie mai consultu a se retienea cu totul de póme. Se intielege de sine, cá pómele necópte sunt in totu casulu neadmisibile.

Tóte soiurile de bureti au foarte putiena valóre nutritiva, si sunt aprópe nemistuibili; considerandu cá, multu sunt otravitori, si si cei buni anevoe de alesu, — igien'a nu póte recomandá consumarea loru. —

Intrebandu-ne acuma, care alimente sunt mai bune si mai priincióse, cele animale séu cele vegetale; de care avemu se ne tienemu voindu a traí dupa principii igienici rationali? Respunsulu nu se póte formulá absolutu fiindu multe influentie, care modifica alegerea alimentelor, precum: individualitatea, temperamentulu, clim'a, versta, sexulu, ocupati'a, religi'a, prejudetie, naravuri, gradulu culturai si alavutiei.

Pe langa tóte aceste, esperinti'a ne invétia cá nutritivmentulu celu mai bunu pentru desvoltarea trupului, are fie combinatu din alimente animale si vegetale. Bucateli nóstre se aiba o variatie óre care, ca se nu fimu nisuti, manecá o bucata, si fire-ar acést'a cátu de buna, in intervalu prea scurte.

Numai unele alimente, precum d. e. pane, rasolu etc putemu manca in tôte dilele.

Multimea poporului e departe de unu train, conformu teologiei! Éta ce dice in privinti'a acést'a eminentulu agro-pionieru si economistu politicu. D. Ion Ionescu: „Candu cineva im-á in bagare de séma, hran'a poporului nostru si o compara mitu munc'a lui, nu scie de ce se minuneze mai multu, de so-rietatea séu de invertosiarea lui la munca.

Mai jumetate din dilele anului, romanulu postesece si sto-e postu? Legumi ferte si mamaliga; unu regimu vegetalu adu-in adinsu comendatu pentru a slabi puterile a mortificá. Irupulu! Căti in sa postescu, mancandu numai mamaliga cu raka-épa, otietu séu mujdeu adeca otietu in care s'a pisatu tri-isturoiu! Crastaveti acri si varz'a murata in sare jóca rolu pre-nsemnatu in mancarea de postu a omului muncitoru. e dar si candu manca dulce elu totu mai multu postesece in ntiesulu popóreloru occidentali, căci manca oaue, lapte ea si branza.

Cu unu ou muncitorulu nostru face unu pranzu! Carne manca raru, si candu manca, atunci prima-véra ste de miel, tomn'a de vaca si iarn'a de porcu, Obicinuitu carnea o manca sub forma de pastrama, deca sventata de tôte sucurile ei si uscata.

Este de doritu, ca si alimentarea muncitoriloru nostri e se inbunatátesca, pre cum trebue a se imbunatati si as'a in care locuiesce si hainile cu cari se imbraca“.

Dr. B.

Spiritulu de asociare la romani.

Sunt momente, in cari privindu in giuru de noi si diendu multimea greutátiloru, ce intimpinámu in viéti'a si oare dezvoltarea nóstra, nu arare ori alunecámu, ne lasámu sedusi, incepemu a carti contra acelei fientie pré inalte, carea e a facutu pendinte viéti'a nóstra de atâtea necesitati. ai dimpulu trece cu iutié'a ventului, lumea inaintéza cu pasi reco-gantici, dar fiecare pasu alu omenimei spre progresu pro-anta-éca in omu noue si noue necesitati. Precum merge care-oi calea omenimei spre progresu in infinitu, tocma asia tiva, pare, că mergu paralelu cu acésta cale si necesitati lui.

Omulu nu arare ori se inióra, vedendu cătu de multe e séu trebuescu si cătu de pucine puteri are la dispositiune spre si castigá cele de lipsa pentru acoperirea lor. Cu cătu anegeta inse mai multu asupra lucrului, cu atátu se póte ane-vinge, că nu esista necesitate, facia de carea mintea apa se nu-i puna la dispositiune medilócele, prin care se-si ri sta procurá equivalentulu acomodatú spre acoperirea ei.

Frumósa positiune are omulu pre pamentu, elu este tu a p-stinatu de creatorulu seu a fi „domnu si stepanu“ preste tu ce esista. Unu planu divin si ca atare nestremutaveru ne se a dispusu, ca acésta demna positiune se-si o elupte multi insusi cu ostene-la si sudóre prin ajutorulu calitátiloru, cu a nu re l'a dotatu creatorulu seu. Daca vomu scrutá dupa us'a esistintiei si vietii nóstre, acésta o vomu aflá afara bun-oi. Dar acea fientia pré 'nalta, carea ne a dotatu cu ce care-emu mai scumpu, cu viéti'a si esistenti'a nóstra a dis-entia-éca, ca daca voimu, se semtimu fericire in viéti'a nóstra, iinde-uncu se colucrámú si noi la ajungerea acestei fericiri. De pre-éca acésta dispositiune nu ne potemu emancipá nici decátu, exult-pretinde, ca omulu se-i se supuna neconditionatu.

Standu lucrulu astfeliu omulu nici nu se simte bine, si simte multumire, dar nici nu scie stimá starea de ma-ritu-re, la carea a fost inaltiatu prin altii, la carea nu a con-re-ábitu cu nimicu, si carea nu este productulu meriteloru ale. Adeverata fericire simte numai atunci, candu gusta n binefacerea si avantajele unei positiuni ce si-o a cre-nti-ó elu insusi. Ér motorulu celu mai acomodatú de a-si nter-unge scopulu, ce-lu urmaresce, lu-afla chiar in necesita-

tile sale. Ele sunt factorulu acei'a insemnatu, carele lu facu pre omu, se cugete continuu, ele sunt impulsulu celu mai puternicu, carele da aventu omenimei in desvol-tarea ei materiala si spirituala. Fómea si celelalte necesitati indémna pre omu la activitate, si prin acést'a la desvolta-rea spiritului seu. Necesitati devinu astfeliu puterea cea mai insemnata in istori'a dezvoltarei culturii ome-nesci. Ele facu pre omu a se ridicá la demnitatea ce i-com-pete dupa natur'a si destinatiunea sa.

Omulu inse ca individú singuru de sine este o fientia multu mai slaba, de cătu ca se-si pota procurá numai cu pute-rile sale totu aceea, ce-i este de lipsa pentru sustinerea si des-voltarea sa. Acést'a cu atátu mai multu, cu cătu sunt mai varie necesitati lui, si cu cătu nu ori cui i este datu a se ocupá cu totu felulu de lucru, si a puté produce totu ce doresce si de ceea ce are lipsa. Apoi ori ce lucru, daca voimu, ca se reésa bine, si se ne aduca folosulu, ce-lu dorimu, recere mai multa séu mai pucina abilitate si pregatire, ér indi-vidulu nu dispune nici de abilitatea dar nici de timpulu ne-cesariu de pregatire pentru castigarea desteritátiloru, dela cari depinde seversirea cutarui lucru. Astfeliu se vede omulu avisatu a intrá in legatura cu semenii sei, ca in contiele-gere si armonia cu ei se produca tôte cele de lipsa pentru viéti'a si dezvoltarea sa. Cu cătu este apoi mai mare nume-rulu trebuintieloru, cu atátu trebue se fie mai puternica si tendinti'a de a lucrá cu puteri unite, daca voimu ca se le putemu acoperi pre tôte. Necesitati omului aparú ca totu atáti'a inimizii ai lui, si apoi lucru pré naturalu, cu cătu inimizii nostri sunt mai multi si mai mari, cu atáta trebue se se concentreze mai multe puteri, daca voimu, ca se le fimu superiori, si se secerámú laurii victoriei.

Candu necesitati omului se inmultiescu, si reclama cu intetire satisfacere, atunci o voce ascunsá ne indémna cu totu-dédinsulu a ne emancipá de ori ce prejudetiu, si a cautá pre cei ce sunt amenintiati de o potriva cu noi de aceiasi inimizii, pentru ca unindu puterile nóstre cu ale lor se putemu dá peptu cu inimizulu, ce ne amenintia pre toti asemenea. Popórele, cari se invétia a ascultá de acésta voce, esploatéza tôte puterile disponibile, si astfeliu se incungiura cu nesce muri puternici, prin cari nu potú strebate nici sa-gelile celui mai aprigu inimizcu. Ele devinu mari, pentru că sciu intrebuintia intru ajungerea scopului, ce-ii privesce pre toti de o potriva, si pre celu din urma individú intocma ca si pre celu d'antain, in timpu ce popórele, cari nu se supunu acestei voci divine, ci fie-care individú lucra iso-latu de cei de o sórte cu elu, decadu si peru, fara se lase urme dupa ele.

Candu scriemu acestea nu putemu retacé unu defectu, de care suferé omulu. Elu adeca de multe ori desconsidera si negliga chiar acele impregiurári, cari i-facu cele mai mari servitii. Astfeliu condusu de egoismu de multe ori nu baga in seama pre acei'a, cu cari angagiandu-se la lucru ar puté se se ridice preste multe perplessitati, in timpu ce ar trebú se scie, că nu esista individú in lume, apara elu ori cătu de ne'nsemnatu, carele la ocaziune se nu ne póta ajutá, ba chiar se ne faca servitii insemnate facia de sco-pulu, ce-lu urmarimu. Pana candu ne merge bine, si ne cre-demu fericiti, nu arare ori ni se intempla, ca se privimu pre multi ómeni din giurulu nostru de pré micii si pré ne-insemnati, decátu ca se-i tienemu demni de consideratiunea nóstra. Dar esperienti'a, acestu indreptariu puternicu alu vietii, ne pune inaintea ochiloru pre fie care di casuri prac-tice, in cari putemu vedé, cum ómeni, cari odinióra se cre-déu mari si fericiti, astadi scapatandu au ajunsu a trai nu-mai dupa favorurile, ce i-le dau acei'a, pe cari mai nainte nici nu ii-bagau in seama. Acestu defectu, de care suferimu cu totii in mesura mai mare séu mai mica, este inimizulu celu mai puternicu alu nostru. Elu sta in cea mai mare contradicere chiar cu natur'a nóstra, căci ce platesce viéti'a nóstra, candu este izolata de societatea celeru mai de

apropie ai nostri? La ce sorte amara se condamna omulu singuru pre sine atunci, candu faptele lui lu-departéza si eschidu dela stim'a si amorea semeniloru sei! In unu astfelu de casu omulu nu simte adeverata placere in bucuriile sale, dar cu atât mai pucinu consolare in durerile sale. Colo nu este nimenea, carui'a se-i impartasimu bucuri'a noastră, ca se simta si elu, si astfelu se produca pentru noi o placere si mai mare, éra aici durerea nu se pôte impartasi si altor'a, cu scopu ca se ni se mai póta alina prin consolarea, ce o asceptamu cu dreptu cuventu dela cunoscutii si amicii nostri.

Precum necesitatile nostre ni-le putemu acoperi numai traindu si lucrandu cu cei de o potriua cu noi; tocma asia si-capeta vietii'a noastră intréga adeveratulu ei farmecu, conditiunea indispensabila in lupt'a, ce trebue se o luptamu spre ajungerea scopului comunu, ce-lu urmarimu cu totii numai prin ajutorulu vietii sociali, traindu in referentie de simpatia si in armonia cu semenii nostri. De ce folosu ne este averea, de ce folosu ne este inteligenti'a si virtutea noastră atunci, candu din ele nu se impartasiescu daca nu mai multi, barem unu cercu restrinsu din acei individi, cari au o sorte comuna cu noi, si de cari suntem legati chiar prin natur'a noastră? Ele remanu nesce lucruri mörte, nesce talanti, ce peru si se ingropa de odata cu noi, fara ca se ne aduca noue séu omenimei vre unu bine, ori vre unu folosu.

Este fora indoiéla mare placerea, candu gustamu din fructele unui pomu plantatu de noi, cu multu mare este inse bucuri'a ce o simtimu atunci, candu din fructele respectivului pomu putemu impartasi si pre acei'a pre cari ii-stimamu si iubimu. Omulu se simte bine, candu gusta din dulceti'a fructelor osteleloru sale. Cu ce vomu asemena inse placerea si bucuri'a, ce o simte unu parinte, candu vede, ca cu fructele osteleloru sale a crescutu din fii sei totu atatia individi demni societatii, careia apartiene? O astfelu de placere si bucuria nu are parechia in lume. Esperienti'a noastră apoi ne aréta, ca precum esista in omu unu indemn naturalu de a-si castigá totu ce-i este necesariu pentru vietia: tocma asia esista intrinsulu o tendintia puternica de a intrá in legatura cu ceilalti ómeni si a cautá in societatea loru radimu si adapostire in valurile vietii. Sunt, ce este dreptu, momente, candu omulu se simte si singuru bine, ba chiar doresce singuratatea. Astfelu de momente le vomu afla inse in lume numai ca esceptiuni. Acésta impregiurare nu deróga nici decátu faptului, ca omulu simte adeveratulu farmecu alu vietii numai atunci, candu se impartasiescu de binefacerile vietii sociali. Adeverulu deci este, si remane cá: „nu este bine se fie omulu singuru se-i facemu ajutoriu asemenea lui“. (Fac. 2. 18.)

Din cele dise pana aici urméza, ca sunt doue conditiuni, cari desvólta in omu tendintia de a intrá in societate cu ai sei si anume: necesitatile cele multe si varie, cari se potentiéza cu fie care pasu alu vietii nostre si farmeculu, ce-lu afla omulu in vietii'a sociala cu variatiunea si placerile ei.

(va urmă).

D i v e r s e.

„Santulu sinodu alu bisericei ortodoxe din Romani'a, dupa cumu aflamu in „Vocea Clerului“, s'a convocat in sesiunea de tómna pentru diu'a de 30 octobre a. c.

† **Necrologu.** In 12 Octomvre st. v. 1877 s'a petrecutu la celea eterne remasitiele pamentesci a fericitului in Domnulu: Nicolau Pecurariu parochu romanu gr. or. in comunitatea bisericesca Tiohesci si filia Poenariu, in protopopiatulu Halmagiului, dupa o fericita casetorie de abia 3 ani si in etatea de 28 ani, lasandu in doliu pe neman-gait'a sa socia Ana fiica prea demnului parochu din Halmagiulu in acelu protopresbiteratu, Gregoriu Gligorescu, si una orfana abia de 1 1/2 anu. Fia-i tierina usióra si memoria binecuvéntata! (Unu amicu).

)(**Spiritulu resboinicu in arma't'a romana.** **Le Nord** comunica urmatoriile despre spiritulu boinicu alu trupelor romane: „Oficiarii superiori romaini, cari sosescu dela Plevna, aducu o mare laudatiei trupelor romane si raporteza ca in lupt'a dela 1 octobre, dupa unu antaiu atacu neisbutitu, facutu amediedi, contra redutei turcesci de dinaintea Plevnei, mandantele divisiunei a 4 a fostu nevoitu se-o atace nou sér'a spre a dá satisfactiune dorintiei soldatiloru, luasera deja parte la antaiulu atacu. Romanii luara trane si combatura pieptu la pieptu cu turcii, cari se aventuraseru sperati spre a impededá urcarea parapetelor. Romanii erau asia de inversunati, in cátu luptara astfelu mai de o ora, fora se slabésca, contra unui inimicu bine postitu si superioru in numeru. Oficiarii de gradele inferioare si soldatii raniti in acésta lupta confirma toti, ca simt au cerutu se se întórca in focu pe séra, si desmintu energia vestea imprasciata de unu diariu englezu ca s'a manifestatu indaratnicie in rendurile lor, tractandu la sgomotu de calomnia.“

— **Unu omu cutropitu in pamentu.** — Diarelele cese comunica nisce detaiuri fórte interesante despre searea unui omu cufundatu in urm'a unei surpaturi. Unu ar. Prévst sapá la Conches, in departamentul Eu, o familie. La 30 Octobre de odata pamentulu de sub pitiórele lui surpá si elu disparu sub pamentu. Nimenea nu se mai doia, ca surpaturile l'au omoritu. Peste cinci zile in cratorii, cari continuau sapatur'a inceputa de densulu, diara unu glasu inadusitu, ce venia de sub pitiórele lui. Erá Prévst, care le striga: „Sunteti in sfersitu aici“. Cile elu statuse nemancatu si nebeutu intr'unu locu desertu. Inzadaru in sa lucratorii si-au datu silinti'a a sapá in direcia din care venia glasulu, deórace pamentulu meru se mura sub pitiórele lor si ii amenintiá de a se surpá de nou. In o munca mai indelungata ei s'au multumitu a se pá o prin care se póta comunica cu Prévst, spre a-i dá unu care si beutura. Alta di au inceputu a se pá din alta p. dar dupa o munca de câteva zile au datu de o stanca sfersitu peste 20 de zile Prévst a fostu scosu din pamentu.

— **Anunciu!** Tenerimea dela institutulu pedagogic teologicu rom. ort. din Aradu, in siedinti'a dela 13 octobre a. c., s'a constituitu in societate de lectura pe regulu statuteloru. De presiedinte alu societatii au alesu pre. prof. de teologia Arone Hamsea; éra pe ceia lalti of. din sinulu seu, si a nume de vice-presiedinte pe V. Hamsea, notariu pentru corespondentie Petru Ionasiu, liotecariu Ioanu Popu, clerici de curs. III, notariu pe siedintie Filipu Leuc'a, cassariu Ioanu Masimilianu, clerici de curs. II, controloru Ioanu Groza, vice-notariu pentru dintie Aureliu Varga clerici de curs. I, si vice-bibliotecariu pe Stann Colesiu preparandu de curs. III. — Aradu, 4 vembre 1877. — Petru Ionasiu, not. coresp.

Edictu.

La rogarea Stanei Iancu nascute Suaceriu din S. anu, carea cere despartire totala de catra barbatulu Avram Iancu, carele ca ostasiu din Reg. N. 61. au disparut a. 1849 in Itali'a, prin acést'a densulu se citédia, ca in intrunu anu de zile se se presentéde naintea acestuia unu, pe bas'a §. 36 si 324 din legea dietala 54: 1868, cunostienduse previe, cumca de curatoru si defensoru ciosu i s'a resolutu asesorulu scaunulu Petru Anca Ghirod'a; cáci in casu contrariu procesulu acestu divorse va decide dupa prescisele canóne si legi regnicolare.

Din siedinti'a scaunului protopresviteralu in T. siór'a in 3. Octomve 1877 tienuta.

Mel. Dreghiciu, m.
Prot. Thimis.

Concurs.

2—3.

Deoarece recurentul si alesul preot a repasit a cuta pinde parochia din *Hidisielu* de susu, protopresbiteratul nei, adii-mari, in urmare ordinatiunei Venerabilului Consistaciu eparch. gr. or. oradanu se escrie concursu de nou ntru acést'a parochia, emolumintele sunt: 26 jugere de tranmentu clas'a II., dela 140 case un'a vica de cucurudiu entala tota cas'a, stólele indatinate si cuartiru liberu.

Ron Doritorii de a recurge la acést'a parochia vacanta, mai ru avé a-si trimite recursulu intitulatu Comitetului parone ialu deadreptulu la subscrisulu in Oradea-mare, pana in info *Noembre* a. c. candu va fi si alegerea.

Datu in Oradea-mare, 25 Octobrie 1877.

Comitetulu parochialu.

In contielegere cu *Simeonu Bica*, protopresbiterulu Oradii-mari.

2—3.

Prin decisulu consistorialu dttó 26 Septembrie a. c. 728. Pl. langa parochulu din *Tulc'a*, protopresbiteratul adii-mari, incuviintindu-se aplicarea unui capelanu, in tielegere cu parochulu *Moise Porumbu* si comitetulu ochialu pentru deplinirea acestui'a postu se escrie conelu su pelanga urmatoriele emoluminte: 1 Din birulu preo- scu a trei'a parte, care face 114 vici de cucurudiu adeca: desu a suta patrusprediece vici cucurudiu, pretiuitu vic'a 1 fl. e de totu 114 fl. 2. Din stólele preotiesci a trei'a parte e face calculu de medilocu 85 fl. 3. Din pamentulu pa- chialu a trei'a parte 12 holde catastrale, estimatu venitu ou. atu 80 fl. Éra din venitulul fenului in acestu pamentu a o g a spesele stransului 6 capite estimatu 60 fl. 4. Venitulul dá s. biserica a trei'a parte care nu se póte estimá. 5. unt'a libera, despre sarea se va ingrigi comunitatea ricésca.

Concurentii suntu avisati a produce testimoniu din ele- lagos si de VIII-clase gimnasiali, testimoniu de cualificatiune pe s'a I-a. La recursulu cu aceste instruat se se adnesedie si pre amoniu despre portarea morala, si asia recursulu va avea ofi substerne deadreptulu (intitulatu comitetului parochialu) pe ptopresbiterului Oradii-mari *Simeonu Bic'a* in Oradea- siu, re, pana in *21 Noemvre* a. c. candu va fi si alegerea.

Datu in Oradea-mare 25. Octobrie 1877.

Comitetulu parochialu.

In contielegere cu *Simeonu Bic'a*, protopresbiter Oradii-mari.

2—3.

1. Pentru ocuparea parochiei si a statiunei invetiato- i din *Iarcosiu* prin acést'a se escrie concursu cu terminu in Sa la *13 Noembre* a. c. — veniturile acestoru posturi Avinate sunt: a) $\frac{1}{2}$ sessiune pamentu, b) biru câte o arul'úra cucurudiu si stólele indatinate dela 50 case. c) 63 fl ca friu anuale, d) 8 sinice bucate, e) lemne indestulate de tnia llditu si f) cortelu liberu cu gradina.

868. 2. La *Camna* pentru deplinirea parochiei asisderea se oru hilde concursu pana la *14 Noembre* a. c. venitele paro- nea sunt $\frac{1}{2}$ de sessiune pamentu, biru si stólele dela 80 livoré si cortelu liberu cu gradina.

olare 3. Pentru ocuparea parochiei din *Paiusiani* se escrie Tbcursu pana la *16 Noembre* a. c. venitele parochiei sunt sessiune pamentu, o gradina, biru si stólele dela 120 m. p si déca eventualminte s'ar esoperá — precum se crede inarea parochiei cu statiunea invetiatorésca — asijderea ante, — catra aceste venite se vor mai adange: 100 fl. iriu anuale, 13 cubule bucate, 8 orgii de lemne, cuartiru ru si bunu dimpreuna cu o gradina de legumi.

Recurintii sunt poffiti sub durat'a concursului a-si substerne recursele loru — protopresbiterului subsemnatu. Buteni (Butyin, com. Aradu), la 26 Oct. 1877.

Comitetulu parochialu.

In contielegere cu *Constantinu Gurbanu*, protopresbiteru.

2—3.

Concursu se escrie de nou pentru ocuparea parochiei va- cante din comun'a *Surduculu-micu* protopopiatulu Fagetului pana in *siese septemani dela 1-a publicare*. — Emolumen- tele sunt una sesiune parochiala de 32 jugere, stola si birulu dela 125 case au in natura séu 1 fl. v. a. de casa.

Doritorii de a ocupá acést'a parochie, au a-si trimite recursurile loru — instruate in sensulu stat. organicu bis. adresate comitetului paroch. catra Rev. D. protopopu Ata- nasiu Ioanoviciu in Fagetu. Surducu in 26 Octob. 1877.

Comitetulu parochialu.

In contielegere cu protopp.

2—3.

Pentru deplinirea definitiva a statiunii invetiatoresci *Ociu* protopresbiteratul Halmagiului se escrie concursu cu terminulu de alegere *14 Noemvre st. v. a. n. c.*

Emolumintele anuali: 300 fl. v. a. 5 orgii de lemne lungi din care va fi a se incaldi si scola, cuartiru liberu si gradina de legumi.

Doritorii de a ocupá acestu postu sunt avisati ca re- cursele provideute cu documintele necesarie aviseate comitetului parochialu pana in 13 Noemvre s. t. a. c. a le trimite sub- semnatului inspectoru scolaru in Halmagiu.

Comitetulu parochialu.

In contielegere cu *Ioanu Groza*, protopresbit. si inspector scolaru.

2—3.

Pentru deplinirea parochiei vacante *Ste'a* din protop- resbiteratul Halmagiului se publica concursu.

Emoluminte anuali: 25 litre cucurudiu sfarmatu dela fiescecare numeru de casa si stólele indatinate. Numerulu caseloru 66.

Doritorii de a ocupá acést'a parochia sunt avisati ca recursele provideute cu tote documintele necesarie adresate comitetului parochiale, pana in *15 Noemvre st. v. a. c.* in care di se va tiené si alegerea, a le trimite subscrisului protopresbiteru in Halmagiu.

Comitetulu parochialu.

In contielegere cu *Ioanu Groza*, proto.

2—3.

Pentru deplinirea parochiei devenite vacanta prin mór- tea parocului *Vasilii Tiaposiu* din *Socodoru*, in protopres- biteratul Chisneului se escrie concursu cu terminu de ale- gere pre *21 Noemvre st. v. a. c.* adeca in diu'a de intrarea in st. biserica.

Emolumintele: un'a sessiune de pamentu, dela fia care casa cu pamentu cate o vica de gráu, si un'a cucurudiu, éra cei cu casa fara pamentu, una vica de gráu, precumu si stólele indatinate dela servitiurile preotiesci.

Dela recurenti se poffesce absolvirea aloru 8-clase: gim- nasiale si maturitate, essamenu de cualificatiune pentru pa- rochiele de frunte, si de a se presentá in vreo duminica séu serbatóre in st. biserica spre a-si aretá desteritatea teo- logii absoluti in cantare si tipicu, éra preotii in predica. Recursele sunt de a se trimite pana in 14 noemvre R. Domnu protopresbiteru tractualu *Petru Chirilescu* in Chitig- ház (Kétegyház) Comitatu Bichisului.

Este de a se observá cá la aceasi parochia se afla unu capelanu carele la casu de nu aru fi alesu si intaritu, pana la espirea aloru trei ani dela mórtea parochului, va folosí jumetate din tóte beneficiile parochiale.

Socodoru la 20 octobrie 1877. v.

Comitetulu parochialu.

In contielegere cu mine *Petru Chirilescu*, protopresbiteru.

2-3.

Concursu se deschide pe statiunea invetiatoréscă din *Valcaniu* cottulu Torontalu, inspectoratulu B-Comlosiului, pana la *21 Noembrie a. c. vechiu*, in care diua va fi si alegerea. Emolumintele sunt: 120 fl. v. a. bani gata, 40 meti grâu, 2 orgii de lemne, 8 orgii de paie din care este a se incaldi si scol'a, 50 fonti sarie, 25 fonti de lumina si 2 jugere pamentu aratoriu estravilanu in canepiste, cuartiru liberu si gradina de legumi.

Doritorii de a recurge la acést'a statiune invetiatoréscă au se-si instruedie recursurile conformu statutului organicu adresande comitetului parochialu din Valcaniu si trimitiende inspectorului scolariu *Vincentiu Sierbanu* in Banat-Komlós pana la diu'a de alegere.

Recurrentii au se se presente in persóna in veri o duminica séu serbatore pana la diu'a de alegere spre a-si arată desteritatea in cantari si tipicu.

Valcaniu, 16 Octobre 1877,

Comitetulu parochialu.

In contielegere cu mine: *V. Sierbanu*, protop.

3-3.

Pentru deplinirea statiunei invetiatoresci la scol'a gr. or. confesionala din *Zimbru* cu filialele *Brusturescu* si *Dulcele* in inspectoratulu Ienopoliei (Boresineu) comit. Aradului, cu torminulu de alegere pe *21 Noembrie a. c. st. vechiu*.

Salariulu anualu 157 fl. 50 cr. v. a. 5 cubule de grâu, 5 de cucurusu, 12 orgii de lemne din care este a-se incaldi si scol'a, — cuartiru cu gradina pentru semenatu.

Recurrentii, au se produca testimoniu despre absolvirea preparandiei, de calificatiune, si atestatu despre conduita lor de pona aci. Se mai recere dela recurrenti, ca in vre-o duminica ori serbatore, sa se presinta la sant'a biserica ca se-si arate desteritatea in cantulu bisericescu si tipicu. — Recursele adresate comitetului parochialu, se voru trimite la oficiulu parochialu in *Zimbru* per *Gurahoncz*.

Zimbru 21 Octomvbre 1876.

Comitetulu parochialu.

In contielegere cu *Nicolau Beldea*, inspectoru scolariu.

3-3.

Conformu decisiunei Venerabilulu, Consistoriu Eparchialu Oradanu dto 26. Septem. a. c. Nr. 678. B. preotulu befranu din *Fecheteu* dechiaranduse de nepotintiosu, prin acést'a se deschide concursu pentru parochia de a III-a clasa *Fecheteu* si *filia Bucea*, protopres. Pestesiiului pana la *17 Noembrie a. c.* in care diua va fi-si alegerea.

Emolumintele sunt din *Fecheteu* dela 160 case câte una vica cucurudiu sfarmatu, una gradina de 800 stangeni folosirea aloru 5 jugere catastrale de pamentu, si stolele indatinate, ér din *filia Bucea* dela 50. casi birulu preotiescu si stolele usuate, din tóte aceste $\frac{1}{3}$ parte va compete preotului deficientu in rate trilunarie.

Doritorii de a concurge pentru acést'a parochie sunt poftiti a-si trimite recursule instruate in sensulu Statutului Organicu subscrisului administratoru protopresbiteralu per *Élesd*, intitulate comitetului parochialu.

Datu in *Fecheteu* in 14. Octomvre v. 1877.

Comitetulu parochialu.

In contielegere cu *Teodoru Filipu*, administratoru protopopescu.

Pe statiunea invetiatoréscă din *Monostoru* langa indiestrata cu emolumintele anualii: de 165 fl 80 chible de grâu, 5 fl. pentru scripturistica, 5 fl pentru ferintie, 4 jugere de pamentu de clas'a I, 4 orgii de 4 orgii de paie, apoi pentru incaldirea scoléi 4 orgii de paie, gradina de legumi, si cortelu liberu din 2. inche se deschide concursu pana in *13. Noemvre a. c.* candu tiené si alegerea, si pana candu aspiratorii potu sul recursele loru provideute cu testimoniu de cualificati cu atestatu despre moralitatea loru, iuspectorului c din *Thimisiór'a Mel. Dreghiciu*; si totodata a se p in biserica in vreo duminica séu serbatore spre doctarea destaritatii loru in cantare si tipicu. Cei cu clas nasiali vor avé preferintia.

Comitetulu parochialu

In contielegere cu mine, *Mel. Dreghiciu*, m. p. Insp. de sc

Ne putenduse indeplini postulu de invetiatoriu, la confesionala greco-orientala romana din comun'a *Pa* in urmare decisiunei onorat comitetu parochialu cu $\frac{9}{10}$ a. c. se escrie de nou Concursu, cu terminu pa *30 Octom. a. c. v.* in care diua va fi si alegerea.

Emolumintele impreunate cu acestu postu sunt bani gata 130 fl. v. a. in naturale 30 meti grâu meti cucuruzu, 2 orgii de lemne pentru invetiatoriu, de paie pentru scol'a, $3 \frac{3}{4}$ iugere de pamentu aratoriu v. a. spesele scripturistice, 6 fl. v. a. spesele conferintielor cr. dela una inmormentare unde va fi poftitu, cortelu cu $\frac{1}{4}$ iug. de gradina pentru legumi.

Recurrentii sunt avisati, se-si instrueze petitiiu documentele recerute, in sensulu stat. organicu biset adresate respectivului Comitetu parochialu, catra c nintele D. Protopresbiteru *Ioanu P. Seimanu* in cova.

NB. Alesulu aretandu progresu intru invetiati tinerimea, póte avea sperantia de inbunatatirea salariu Partosiu in 12 Octom. 1877.

Comitetulu parochialu

In contielegere cu *M. O. D. Prot. Ioan P. Seimanu*.

In urmare stramutarii invetiatorului *Vasilii B. Cenadulu Serbu*, postulu invetiatorescu dela scola elem din *Beba-veche* devenindu vacantu, pentru deplinirea se publica concuusu cu terminu de alegere pe $\frac{8}{20}$ noi

Emolumintele sunt bani gata 300 fl. v. a. 3 jugere pamentu estravilanu I clasa, 6 orgii de paie, din ca a se incaldi si scol'a, dela inmormentari 40 cr. cuart beru.

Doritorii de a ocupá acést'a statiune sunt pofti cursurile sale provideute cu documentele prescise in tulu organicu pana in $\frac{7}{10}$ *Noemvre a. c.* a le inainta scrisului inspectoriu scolariu in *Sieitinu*.

Dela recurrenti se astépta cunoscerea limbei perfectu, si in cutare Duminica séu serbatore se se a biserica din *Beb'a veche* (Cottul Torontál), Protopresbiteru Banat-Comlosiului, pentru a-si aretá cunosciintia in si tipicu.

Datu in *Sieitinu* $\frac{16}{28}$ Octom. 1877.

Comitetulu parochialu

In contielegere cu mine: *Teodoru Popoviciu*, insp. scola

Redactoriu raspundietorin: *Vincentiu Mangra*